

בְּנֵי אָדָם בְּעוֹלָם שְׂרוּחַ הַשָּׁקֶר
הִזוּ מִסֻּטָה אוֹתָם בְּשָׁקֶר, וְהוּא
שׁוֹלֵט בְּעוֹלָם בְּכַמְהָ צְדָדִים
וּבְכַמְהָ מַעֲשִׂים, וְהִנֵּה בְּאַרְנוֹ אֶת
הַדְּבָרִים.

וְעַל כֵּן דָּוִד הִפְלִיף בְּקֶשׁ לְהַשְׁמֵר
מִמֶּנּוּ וּרְצָה לְצַאת מִתּוֹךְ
הַטְּמֵאָה, שְׁכַתוֹב (תהלים נא) לֵב
טָהוֹר בְּרָא לִי אֱלֹהִים וְרוּחַ נְכוֹן
חִדָּשׁ בְּקִרְבִּי. זֶה הוּא רוּחַ נְכוֹן,
וְהָאֲחֵר הוּא רוּחַ שָׁקֶר. וְעַל כֵּן
שְׁתֵּי דְרָגוֹת הֵן, אַחַת קְדוּשָׁה
וְאַחַת טְמֵאָה.

פָּתַח וְאָמַר, (יואל ב) וְה' נָתַן קוֹלוֹ
לְפָנֵי חִילוֹ כִּי רַב מְאֹד מִחְנֵהוּ כִּי
עָצוּם עֲשֵׂה דְבָרוֹ וְגו'. אֶת
הַפְּסוּק הַזֶּה בְּאַרְוֵהוּ. אָבֵל וְה',
בְּכָל מְקוֹם הוּא וּבֵית דֵּינּוֹ. נָתַן
קוֹלוֹ - זֶהוּ הַקּוֹל שְׁכַתוֹב (דברים ד)
קוֹל דְּבָרִים. וְכַתוּב שָׁם (שמות ד)
לֹא אִישׁ דְּבָרִים. מִי אִישׁ
הַדְּבָרִים? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים לג)
אִישׁ הָאֱלֹהִים. לְפָנֵי חִילוֹ - אֵלּוֹ
הֵם יִשְׂרָאֵל.

כִּי רַב מְאֹד מִחְנֵהוּ - כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(איוב כה) הִישׁ מִסְפֵּר לְגִדּוּדָיו.
שְׁכַמָּה מְמַנִּים וְשִׁלּוּחִים יֵשׁ
לְקִדּוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְכֻלָּם
עוֹמְדִים לְהַשְׁטִין עַל יִשְׂרָאֵל וְה'
כִּי לְטֵמְא אוֹתָם, וְעַל כֵּן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא מְזַדְּמֵן לְפָנֵי יִשְׂרָאֵל כְּדֵי
לְשָׁמֵר אוֹתָם, וְלֹא יוּכְלוּ לְקַטְרֵג
לָהֶם.

כִּי עָצוּם עֲשֵׂה דְבָרוֹ, מִי עָצוּם?
זֶהוּ הַצְּדִיק, אוֹתוֹ שְׁמַשְׁתַּדֵּל
בַּתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה יוֹמָם וְלַיְלָה.
דְּבַר אַחַר כִּי עָצוּם - זֶה הַמְּקַטְרֵג
שֶׁנֶּמְצָא לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
וְהוּא חֹזֵק כְּבָרוֹל, קָשָׁה כְּפֹלַע.
עֲשֵׂה דְבָרוֹ - שְׁנוּטֵל רְשׁוֹת
מִלְמַעְלָה, וְנוֹטֵל אֶת הַנְּשֻׁמָּה
מִלְמַטָּה.

כִּי גְדוֹל יוֹם ה' וְנוֹרָא מְאֹד וּמִי
יְכִילָנוּ - שֶׁהוּא שׁוֹלֵט עַל הַכֹּל

אֶתְעַנֵּשׁ. וְתָא חֲזִי, כְּמָה אֵינּוֹן בְּנֵי נְשָׂא
בְּעֵלְמָא, דְּאֶסְטִי לוֹן הָאִי רוּחַ שְׁקֵרָא בְּשָׁקֵרָא.
וְשִׁלִּיט אִיהוּ בְּעֵלְמָא בְּכַמְהָ סְטָרִין וּבְכַמְהָ
עוֹבְדִין, וְהָא אוֹקִימְנָא מְלִי.

וְעַל דָּא דָּוִד מִלְפָּא בְּעָא לְאַסְתְּמָרָא מְנִיָּה,
וּבְעָא לְאַפְקָא מְגוֹ מְסָאֲבוּ. דְכַתִּיב, (תהלים
נא) לֵב טָהוֹר בְּרָא לִי אֱלֹהִים וְרוּחַ נְכוֹן חִדָּשׁ
בְּקִרְבִּי. דָּא הוּא רוּחַ נְכוֹן, וְאַחְרָא אִיהוּ רוּחַ
שָׁקֶר. וְעַל דָּא תָרִין דְרָגִין אֵינּוֹן, חַד קְדִישָׁא,
וְחַד מְסָאֲבָא.

פָּתַח וְאָמַר, (יואל ב) וַיִּי נָתַן קוֹלוֹ לְפָנֵי חִילוֹ כִּי
רַב מְאֹד מִחְנֵהוּ כִּי עָצוּם עֲשֵׂה דְבָרוֹ
וְגו', הָאִי קָרָא אוֹקִימוּהָ. אָבֵל וַיִּי, בְּכָל אֲתֵר
הוּא וּבֵי דֵינִיָּה. נָתַן קוֹלוֹ, דָּא הוּא קָלָא
דְכַתִּיב, (דברים ד) קוֹל דְּבָרִים. וְכַתִּיב הָתָם, (שמות
ד) לֹא אִישׁ דְּבָרִים. מָאן אִישׁ דְּבָרִים. כְּמָה
דְּאֵת אָמַר, (דברים לג) אִישׁ הָאֱלֹהִים. לְפָנֵי חִילוֹ,
אֵלִין אֵינּוֹן יִשְׂרָאֵל.

כִּי רַב מְאֹד מִחְנֵהוּ, כְּמָה דְּאֵת אָמַר (איוב כה)
הִישׁ מִסְפֵּר לְגִדּוּדָיו. (דף קצב ע"א) דְכַמְהָ
מְמַנֵּן וְשִׁלִּיחֵן אֵית לִיהּ לְקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא,
וְכִלְהוּ קִיִּימִי לְאַסְטָאָה עַלִּיָּהוּ דִּישְׂרָאֵל (וזה
חִדָּשׁ ל"ג בְּגִין לְאַסְתְּמָא לְהוּ). וְעַל דָּא קְדִישָׁא בְרִיךְ הוּא
אֲזַדְּמֵן קַמִּיָּהוּ דִּישְׂרָאֵל בְּגִין לְנִטְרָא לְהוּ,
וְלֹא יְכִילוּ לְקַטְרָגָא לְהוּ.

כִּי עָצוּם עוֹשֵׂה דְבָרוֹ. מָאן עָצוּם, דָּא הוּא
זְכָאָה הֵהוּא דְאַשְׁתַּדֵּל בְּאוֹרֵייתָא קְדִישָׁא
יְמָא וְלִילִי. דְבַר אַחַר כִּי עָצוּם, דָּא הוּא
מְקַטְרָגָא דְאַשְׁתַּפַּח קַמִּי קְדִישָׁא בְרִיךְ הוּא
וְאִיהוּ תְקִיפָא כְּפַרְזָלָא תְקִיפָא כְּטִינְרָא.
עוֹשֵׂה דְבָרוֹ, דְנִטְיֵל רְשׁוֹת מְלַעֲיָלָא וְנִטְיֵל
נִשְׁמָתָא מִתְתָּא.

כִּי גְדוֹל יוֹם יי וְנוֹרָא מְאֹד וּמִי יְכִילָנוּ.

דאיהו שליט על כלא, ועלאה ותקיפא על כלהו, וכלהו תחות שלטניה. זפאין אינון צדיקייא, דקדשא בריה הוא אתרעי בהו תדיר, לזפאה לון לעלמא דאתי ולמחדי להו בחידו דצדיקייא דזמינין למחדי ביה בקודשא בריה הוא. דכתיב, (תהלים ה) וישמחו כל חוסי בך לעולם ירננו ותסוף עלימו ויעלצו בך אוהבי שמך. ברוך ה' לעולם אמן ואמן:

ועליון ותקיף על כלם, וכלם תחת שלטונו. אשרי הצדיקים שהקדוש ברוך הוא רוצה בהם תמיד לזכות אותם לעולם הבא ולשמח אותם בשמחת הצדיקים שעתידיים לשמח עם הקדוש ברוך הוא, שכתוב (תהלים ה) וישמחו כל חוסי בך לעולם ירננו ותסוף עלימו ויעלצו בך אוהבי שמך. ברוך ה' לעולם אמן ואמן.

פרשת ויהי מקץ

ויהי מקץ, רבי חייא פתח ואמר, (איוב כח) קץ שם לחשף ולכל תכלית הוא חוקר אבן אפל וצלמות, האי קרא אתמר. קץ שם לחשף, דא איהו קץ דשמאלא, דאיהו שאט בעלמא, ושאט לעילא, וקיימא קמי קדשא בריה הוא, ואסטי, וקטריג על עלמא, והא אתמר. ולכל תכלית הוא חוקר, דהא כל עובדוי לאו אינון לטב, אלא לשיצאה תדיר ולמעבד פליה בעלמא.

פרשת ויהי מקץ

ויהי מקץ. רבי חייא פתח ואמר, (איוב כח) קץ שם לחשף ולכל תכלית הוא חוקר אבן אפל וצלמות. הפסוק הזה נתבאר, קץ שם לחשף - זהו הקץ של השמאל, שהוא משוטט בעולם ומשוטט למעלה, ועומד לפני הקדוש ברוך הוא ומסטיין ומקטריג על העולם, והרי נתבאר. ולכל תכלית הוא חוקר - שהרי כל מעשיו אינם לטוב, אלא תמיד לכולות ולעשות פליה בעולם.

אבן אפל וצלמות, דא אבן נגף, דבה פשלין חייבין, וקיימא בהאי דאקרי, (איוב י) ארץ עפיתה כמו אפל. תא חזי, אית ארץ חיים לעילא, והאי איהי ארץ ישראל. (ד"א ואית ארץ למתא ונקרא) אפל וצלמות, אפל דנפקא מארץ עפיתה. מאי אפל וצלמות, דא הוא קץ דאיהו מסטרא דחשף, זוהמא דדהבא, והא אתמר.

אבן אפל וצלמות - זו אבן נגף שבה נכשלים הרשעים, ועומדת בזה שנקראת (שם י) ארץ עפיתה כמו אפל. בא ראה, יש ארץ חיים למעלה, וזו היא ארץ ישראל. (יש ארץ למטה ונקראת) אפל וצלמות. אפל שיצאה מארץ עפיתה. מהו אפל וצלמות? זהו הקץ, שהוא מצד של החשף, זהמת הזהב, והנה נתבאר

תא חזי, פמה אית לון לבני נשא לאסתפלא בפולחנא דקדשא בריה הוא, ולאשתדלא באורייתא יממא ולילי, בגין דינדעון ויסתפלון בפולחניה, דהא אורייתא איהי מכוזא בכל יומא קמיה דבר נש ואמרה, (משלי ט) מי פתי יסור הנה

בא ראה פמה יש לבני אדם להתבונן בעבודת הקדוש ברוך הוא ולהשתדל בתורה ימים ולילות כדי שיגיעו ויסתפלון בעבודתו, שהרי התורה מכריזה בכל יום לפני האדם ואומרת: (משלי ט) מי פתי יסור הנה חסר לב